

իսկ առջեւի կողմում, որի դուռը բացւում էր փողոցի վրայ, զետեղուած էր սրճատունը: Դա մի ընդարձակ դահլիճ էր, լուսաւորուած իւղային ճրագներով: Եւրոպական կարասիք չկային այնտեղ: Դահլիճի բոլոր չորս կողմը, պատերի տակին, յատակից փոքր-ինչ բարձր, շինուած էին փայտեայ երկար բազմոցներ, որոնց վրայ ծալապատիկ նստած էին յաճախորդները: Նրանց մէջ կարելի էր գտնել ամեն տեսակ մարդիկ, սկսեալ քաղաքի դատարկամուկ սրիկաներից, մինչեւ վաճառականներ, արհեստաւորներ, կառավարութեան պաշտօնեաներ եւ ոչինչ պաշտօն ու պարապմունք չունեցող թափառականներ: Բոլորը նարգիլէ էին ծխում, դահուէ էին խմում կամ զբաղուած էին մի որեւիցէ խաղով, որպիսին էր՝ նարդի եւ այլն: Թամբաքոի թանձր ծուխի միջից հազիւ կարելի էր լինում որոշել այդ խառնիճաղանջ բազմութեան դէմքերը: Ես մի կողմում միայնակ նստեցի եւ հեռուից նայում էի, թէ որպէս այդ մարդիկը, ճնշուած, խորտակուած օրական հոգսերի ծանրութեան ներքոյ, այժմ ծուխի եւ դառն դահուէի թմրութեան մէջ, անձնատուր էին եղած մի տեսակ արբեցուցիչ ինքնամոռացութեան:

Թեսս ախպոր սրճատունը քաղաքի առաջնակարգ սրճատներից մէկն էր: Նրա պահողը, երկար տարիներ Կ. Պոլսում մնալով, մտցրել էր իր սրճատան մէջ մի քանի մայրաքաղաքեան կարգեր, բայց, այնտամենայնիւ, նրա սրճատունը պահպանել էր իր գաւառական բնաւորութիւնը: Այստեղ ամեն ինչ պատրաստուում էր, ամեն ինչ կատարուում էր այցելուի աչքի առջեւ: Նրա աչքի առջեւ եփում էին դահուէն եւ շերեփի նման երկար սրճամանի պոչից բռնած, բերում էին եւ հենց պահանջողի մօտ լցնում էին փոքրիկ ֆինջանի մէջ եւ մատուցանում էին նրան: Այդ երկար, պոչաւոր սրճամանները զանազան մեծութիւն ունէին: Նրանցից ամենափոքրիկը մի մատնոցի չափ հազիւ լինէր, իսկ նրա համեմատ ֆինջանը իր մեծութեամբ չէր տարբերուում սրճամանից, այնպէս որ, միանգամից եփածը նա կարող էր ամբողջութեամբ իր մէջ առնել եւ մի մարդու պահանջին բաւականսութիւն տալ: Բայց այդ պահանջները կրկնուում էին ամեն րոպէում մի քանի անգամ: «Ղահուէ մըլէ, – գոչում էր պահանջողը: «Շաքարո՞վ, թէ անշաքար՞»», հարցնում էր պատրաստողը, եւ երբ հիւրի կամքը իմանում էր, իսկոյն մի քանի կաթիլ ջուր էր ածում մատնոցի՝ այսինքն սրճամանի մէջ, բռնում էր մանղալի վրայ, յետոյ սղկած դահուէն ածում էր նրա մէջ, սեւ հեղուկը արդէն պատրաստ էր, մատուցանում էր պահանջողին, իսկ հաշիւը պահելու համար՝ ածուխով մի սեւ գիծ էր քաշում պատի վրայ: Այդ գծերից՝ ամեն մէկի անունով՝ կարելի էր համարել հարիւրներով, այն եւս մի քանի ժամոյ մէջ: Նարգիլէն ծխում էին եւ անդադար ձայն էին տալիս. «Ղահուէ մըլէ»...